

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

De Fideicommissis, Primogenitvris, Et Majoratibvs

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XXXVI. Ianuen. multiplici. De eadem materia, an fœminæ vel eorum descendentes veniant sub vocabulis generalibus, successorum & descendentium in cursu masculoru(m) agnatorum quoties Statutum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74060)

Rub. Alexandrin. consil. 2. Secundò quia non adest ulterior progressus substitutionum, unde in terminis juris communis juxta eam opinionem, quæ hodie absolute recepta est pro regula, ipsi filii in conditione positi non censentur vocati; Et licet in Urbe ista vocatio resulter ex statuto, attamen neque habet ulteriorem progressum, quia receptum est, cessantibus conjecturis, ex vocatione activa non inferri ad passivam; Tertio quia non adsunt illæ alienationes vel detractionum prohibitiones ac rationes pro earundem prohibitionum vestimento, quæ adjici solent, ubi agitur de fideicommissis perpetuum, ac successivum tractum habentibus favore agnationis. Quarto quia in casu contraventionis dicti primi hæredis aliquibus ejus præceptis, vocatur ipsa femina; Et quinto super omnia attendita qualitate personarum ac bonorum. Agebatur enim de viro idiota inferioris ordinis, atque de exiguo asse; Et sic familiæ personarum, ac bonorum qualitas præferre non videbatur istam voluntatem, cum in conjecturalibus verisimilitudo sit conjecturarum Regina.

Econverso autem pro hujusmodi contemplatione aliud non deducebatur argumentum nisi illud quod testator feminam neglexerit solum masculinum instituendo; Quamvis autem istud argumentum magnificari soleat per aliquos scribentes, qui nihil pacificum relinquere voluerunt, attamen reputatur levissimum, atque est passim rejectum, potissimè vero ubi adesset statutum exclusivum feminarum, quoniam ita testator magis filios diligere voluit juxta regularem ordinem naturæ, filias dote providendo, non inde tamen inferri potest ad ultiores feminas, etiam in concursu cum aliis filiis, & descendentes ejusdem testatoris, multo magis extra omne dubium in concursu collateralium, qui in intestata successione etiam ex statuto prælationem præterdere non possent, ut plenè ac ad nimiam sârietatem cæteris relatis firmatur per Rotam in Spolejana bonorum coram Corrado imp. off. post Censal. ad Peregr. decisione 34. & in aliis frequentissimè, quoniam est conclusio, de qua hodie amplius non dubitatur, sed quoniam questio erat de modica re, credo, quod concordia eam terminaverit.

In eisdem verò terminis, an sub nomine cippi veniant femina vel descendentes ex eis in una *Viterbien pro Pelleis*, consultus pro veritate, ex facti qualitate respondi pro comprehensione; Cum enim Hieronymus instituto hærede Paulo nepote ex filio prædefuncto, ei sine filiis descendenti substituisset Liviam & Laurentiam dicti Pauli sorores quibus substituit cippum domus per fideicommissum, atque de tempore testamenti non adessent alii de familia, tam effectiva quàm contentiva testatoris, sed solum nepotes & pronepotes masculi & femina ex Martia ejusdem testatoris filia; Hinc factò seu imminente casu mortis ultimi ex vocatis absque prole, orta est dubitatio, an in eo expiraret fideicommissum, itaut bona efficerentur libera, vel econverso fideicommissum duraret ad favorem præfatorum aliorum descendantium, & respondi juxta hanc secundam partem; Quamvis enim ex supra deductis, attentis præsertim moribus Italiæ, istud vocabulum magis agnatis convenire videatur, Attamen id non provenit ex necessitate verbi seu vocabuli, sed ex præsumpta mente testatoris attentis moribus prædictis seu communi usu loquendi, quod rectè procedere potest, quando de tempore testamenti adessent agnati, in quibus id esset verificabile, secus autem ubi alias non pos-

set verificari, tunc enim dicta præsumptio restituta ex usu loquendi tolli videtur per aliam præsumptionem, quod alias dispositio facta fuisset, & consequenter intrare videtur regula resistentia seu seu efficacia vocabuli apti comprehendere omnes descendentes à testatore, vel ejus patre aut ab eodem ascendente juxta varias opiniones, de quibus *disc. præcedenti*, cum cippus idem significet ac truncus arboris, complexivus omnium ramorum, ut per *Corn. cons. 26. num. 5. & cons. 41. num. 2.* ideoque rectè congruunt ea quæ super hujus vocabuli significatione habentur apud *Paris. ubi supra* & potissimè quia agebatur de testamento rudi & ignotissimo modo concepto à viro idiota non de facili accipiente vim istius vocabuli juxta legales interpretationes.

Ad quod ponderabam firmata per Rotam in *Duran. decis. 115. & 152. & in eadem Palenina in versarii 9. Novembris 1626. coram Cocchio* ubi de verbo cippo seu trunco conveniente etiam feminis earum descendentes; Et licet id procedat ex moribus illius regionis juxta ponderata dicto *disc. præcedenti*, ac etiam in *Neapolitana fideicommissi de la tavis disc. 34.* attamen id in proposito nihil videtur considerabile ad effectum dignoscendi agnationem vocabuli comprehendendi omnes, vel solum in Italia dicto usu procedente, quando ipse seu militat ratio, cui ille innixus est.

I A N U E N. M V L T I P L I C I

P R O

T H O M A E T F R A T R I B U S
D E S P I N O L I S.

Responsum pro veritate.

De eadem materia, an femina vel eius descendentes veniant sub vocabulis generalibus successorum & descendantium in concursu masculorum agnatorum, quæ tunc statutum exclusivum, vel aliz circumstantiæ contrarium suadeant.

S Y M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 De verbo successorum, quos comprehendit.
- 3 Successio fideicommissaria regulatur cum successorum intestato, etiam statutaria.
- 4 Quando etiam obstante statuto, veniant feminae, & quomodo.
- 5 De aliis rationibus, ob quas extantibus masculis femina non concurrant.

D I S C. XXXVI.

Thomas Spinola qu. Danielis, instituto Antonio filio, fideicommissum particulare cum

ordine primogenituræ in descendencia masculina ordinavit in ejus antiqua domo ac viridario, nec non eundem hæredem gravavit ad applicandum 300. loca montium sancti Georgii, quæ ibi *comperere* nuncupantur, in multiplicum sub ipsius testatoris columna usque quo pervenerint ad loca bis mille, ad quorum fructus post dictum multiplicum completum tanquam per speciem etiam fideicommissi particularis vocavit dictum Antonium ejusque successores, undè completo multiplico post mortem dicti Antonii, ex quo fuerunt superstites filii masculi ac feminae, orta est dubitatio quibus dictum fideicommissum particulare conveniret.

Et cum præsupposito, quod ipsimet Antonio, stante statuto illius Civitatis lib. 5. cap. 23. feminarum exclusivo, soli masculi successerint, pro istis respondendum censui; Licet enim verbum seu vocabulum *successores*, in latiori significatione aptum convenire omnibus etiam extraneis, ubi ex facti qualitate restringendum sit ad illos sanguinis tantum ex iis quæ habentur collecta apud *Fusar. quæst. 339.* remaneat quoque generale, & complexivum tam masculorum quam feminarum, seu agnatorum & cognatorum; Attamen ubi adest statutum exclusivum feminarum, ob quod casus præbeat gravato in reliqua hereditate succedere solos masculos tunc, non refragante testatoris voluntate, idem dicendum est in successione fideicommissaria, quoniam receptum est testatorem censeri cum tali ordine disposuisse, statuto se conformando, juxta receptam *theor. Bar. in leg. hæredes mei §. cum ita ff. ad Trebell.* quam sequuntur communiter scribentes relati per *Fu. ar. quæst. 407. num. 62.* & dixit sapius *Rota præsertim decis. 508. num. 4. par. 4. divers. decis. 317. num. 16. par. 5. recent. apud Dutan. decisione 126. num. 25. cum seq. & in aliis;* Et ex qua ratione idem pluries respondi pro veritate consultus in diversis causis præsertim in una *Parmen. fideicommissi de Tabliferis*, & in aliis quas utpotè particulares circumstantias non habentes, sed cadentes simpliciter sub dicta regula non censui particulari adnotatione dignas.

Et quamvis in *Romana fideicommissi de Vrsinis* discurs. sequenti, non obstante statuto Urbis contrarium ad favorem feminarum habeatur, attamen id in eo casu provenit quia concurrebat expressa vocatio masculorum ac feminarum, undè propterea, nè illa remaneret omnino fatua & otiosa, videtur, quod feminarum vocatio censetur ordine successivo, ac subsidiariè post defectos masculos, quibus extantibus concursum prætereundum non valeant; Atque cum hac distinctione responderi solet auctoritatibus, quæ urgent contra feminas, ne vocatae censentur ad fideicommissa agnataria, quod scilicet id intelligitur donec extant masculi, & in eorum concursu, secus autem eis defectis, ex iis quæ cæteris plenè relatis ita distinguendo habentur apud *Rotam decis. 133. par. 9. recent. num. 6. cum seqq. & per tot. sap. us in aliis canonizata.*

Etque magis in hac facti specie pro masculis respondendum censui, quoniam non solum urgebat præsumptio resultans ex Statuto ut supra, sed etiam altera ex dicto fideicommissi particulari cum ordine primogenituræ ordinato ad favorem descendentium masculorum tantum, cum una pars testamenti aliam declaret; Ac etiam quia feminis incongrua videtur hujusmodi annuarum præstationum participatio, ex nimium commendabilibus illius Civitatis moribus introducta pro con-

servando decore familiarum, cum feminae provideri soleant cum dote, quæ in specie vel quantitate unica vice præstanda est in sorte, Ac etiam ponderando magis communem dictæ Civitatis usum super hujusmodi distributionibus, de quibus etiam *suprà disc. 3.* ita quoque remanentibus feminis provisio, quando cessantibus aliis bonis liberis eorum quibus dotationis onus prius incumbit, intret subsidiarium remedium *auth. res que C. commun. de legat.* de cætero enim principale intentum videtur prospicere decori agnationis & familiae.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE VRSINIS.

PRO

CREDITORIBUS HENRICI
&
FRANCISCI DE VRSINIS.

CVM

ISABELLA etiam DE VRSINIS.

Casus decisus per Rotam pro Isabella.

De eadem materia concursus feminarum cum masculis ordine successivo vel simultaneo, Et ubi per statutum successio solis masculis delata est exclusivè feminis seu aliàs ex testatoris voluntate intrat masculorum prælatio, An masculis defectis, feminae succedant in totum, vel solum in portione in qua successissent si fuissent masculi tanquam per speciem reintegrationis.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **R**esolutiones causa.
- 3 **Q**uod fideicommissum fieri possit per contractum.
- 4 **A**mples legitimitas per Principis rescriptum, in omnibus habentur pro legitimis veris, & quando intret difficultas.
- 5 **Q**uando aliquod onus censetur adjectum, tanquam conditio, vel tanquam modus, & de effectibus ex una, vel altera specie resultantibus.
- 6 **D**e feminis per statutum à masculis exclusis, an ad earum portionem defectis masculis, reintegrentur.
- 7 **V**ocatis masculis & feminis, de jure omnes veniunt simultaneæ, sed ubi adest statutum exclusivum feminarum iste veniunt per posterius.
- 8 **D**os feminarum ex Authentica res quæ extrahenda à fideicommissis non potest excedere virilem.
- 9 **Q**uando non intret reintegratio feminarum, vel iste succedant in toto, etiam in portionibus masculorum.

DISC.

LUCA
de
amentis
beat
CVI
9